

ศาสตร์พระราชาก็เกี่ยวข้องกับงาน เพาะชำกล้าไม้

อ.ดร.ผานิตย์ นาขยัน

สาขาการพัฒนากฎมิต้องคมอย่างยั่งยืน
คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

Nature

ศาสตร์พระราชา คือ???

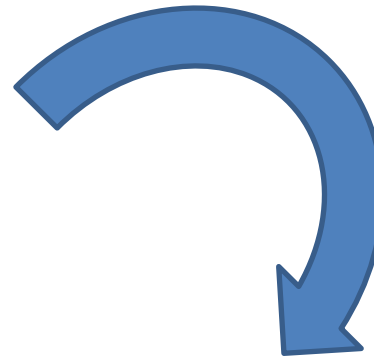
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จำนวน ๔,๖๘๕ โครงการ

การพัฒนาด้าน	ภาค					รวม
	เหนือ	กลาง	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	ไม่ระบุ พื้นที่ ฯ	
1. โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ	1,233	503	841	627	-	3,204
2. โครงการพัฒนาด้านการเกษตร	46	51	44	28	-	169
3. โครงการพัฒนาด้าน สิ่งแวดล้อม	62	41	37	34	3	177
4. โครงการพัฒนาด้าน ส่งเสริมอาชีพ	89	36	122	94	-	341
5. โครงการพัฒนาด้าน สาธารณสุข	15	16	9	7	10	57
6. โครงการพัฒนาด้านคมนาคม /สื่อสาร	22	22	20	22	-	86
7. โครงการพัฒนาด้านสวัสดิการ สังคม/การศึกษา	199	74	53	63	4	393
8. โครงการพัฒนาแบบบูรณาการ /อื่น ๆ	104	62	52	33	7	258
รวม	1,770	805	1,178	908	24	4,685

ที่มา: สำนักงาน กปร.
(2559)

ศาสตร์พระราช

- หลักสูตรมหาดำเนินชีวิต สาขาการพัฒนากฎมิต้องค้อย่างยั่งยืน
คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

[illegible]

หลัก ๒๓ ข้อ ในการทรงงานของในหลวง

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

๕. ภูมิสังคม

๗. ไม่ติดตำรา

๙. ทำให้ง่าย

๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม

๑๓. ทรงใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ

๑๕. ปลูกป่าในใจคน

๑๗. การพึ่งตนเอง

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง

๒๑. ทำงานอย่างมีความสุข

๒๓. รู้ รัก สามัคคี

๒. ระเบิดจากข้างใน

๔. ทำตามลำดับขั้น

๖. องค์รวม

๘. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์ สูงสุด

๑๐. การมีส่วนร่วม

๑๒. บริการรวมที่จุดเดียว

๑๔. ใช้ธรรมปราบอธรรม

๑๖. ขาดทุนคือกำไร

๑๘. พออยู่พอกิน

๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน

๒๒. ความเพียร : พระมหาชนก

ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

- การที่จะพระราชทานพระราชดำริเพื่อดำเนินงานโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และสอบถามจากราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์ครบถ้วน เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงความต้องการของประชาชน

ภูมิสังคม

Nature

- การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่ง ว่า “...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ ทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนคิด อย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขา เข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

ทำงานอย่างมีความสุข

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญ และทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

พระองค์ท่านทรง....

**“บอกให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ทำให้เป็น
เย็นให้สัมผัส”**

Nature

ต้นไม้ทรงปลูก

ตลอดระยะเวลาครองราชย์ ๘๐ ปี

พระราชดำรัสตอนหนึ่งของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ หน่วยงานพัฒนาต้นน้ำท่าทุ่งจิ๋ว ในปี พ.ศ.๒๕๑๙ ความว่า “...ควรจะต้องปลูกต้นไม้ในใจคน เสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

➤ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้มีพระราชปรารภเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ด้วยทรงห่วงในสถานการณ์ของไม้ยางนาเมื่อกว่า ๔๐ ปีที่แล้วว่า

“ ไม้ยางนาในประเทศไทยได้ถูกตัดไปใช้สอยและทำเป็นสินค้ากันเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี เป็นที่น่าวิตกว่าหากมิได้ทำการบำรุงส่งเสริมและดำเนินการปลูกไม้ยางนาขึ้นแล้ว ปริมาณยางนาก็จะลดน้อยลงไปทุกที จึงควรจะได้มีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกไม้ยางนาเพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ ”

➤ ทรงเพาะเมล็ดไม้ยางนาโดยพระองค์เองไว้บนดาดฟ้าพระตำหนักเปี่ยมสุข ในพระราชวังไกลกังวล หัวหิน

สองพระองค์ ทรงปลูกต้นยางนา

Nature

แปลงสาธิตต้นยางนาในบริเวณที่ประทับสวนจิตรลดา

ทรงปลูกกล้าไม้ยางนาอายุ ๔ เดือน ในบริเวณสวนจิตรลดาพร้อมกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการบริพาร คณาจารย์ และนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์จำนวน ๑,๐๙๖ เนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่ ๑ งาน ซึ่งถือเป็นสวนป่ายางนาที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย พร้อมกับทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะวนศาสตร์และโครงการสวนพระองค์สวนจิตรดา ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกไม้ยางนาในบริเวณสวนจิตรลดา โดยมีศาสตราจารย์ เทียม คมกฤษ คณบดีคณะวนศาสตร์ในขณะนั้นเป็นหัวหน้าโครงการ

Nature

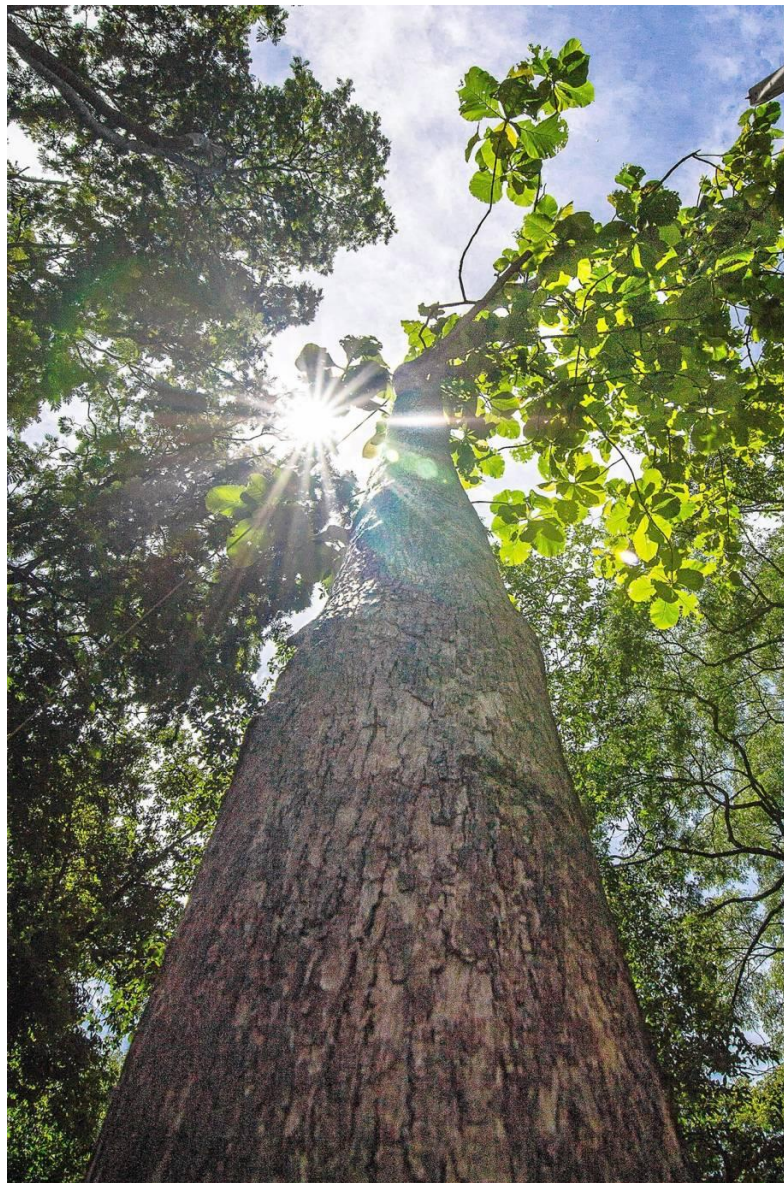

ต้นยางนา เติบโตใหญ่ ทรงคุณค่า ด้วยพระบารมี

Nature

ต้นสัก สวนรุกขชาติถ้ำจอมพล

Nature

๑๕ มกราคม ๒๕๐๕

ต้นจามจุรี
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Image Credit : www.chula.ac.th/

www.campus-star.com

ต้นหางนกยูงฝรั่ง (ยูงทอง)

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต

Image Credit : www.oknation.net/blog/rinrudee

www.campus-star.com

ภาพของคุณอภิสิทธิ์ ศุภกิจเจริญ

๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ต้นนนทรี

ณ บริเวณหน้าหอประชุม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Image Credit : <http://archives.psd.ku.ac.th/kuout/p9005.html>

www.campus-star.com

www.bangkokbiznews.com

Nature

วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ต้นจันทน์
หน้าหอพระไตรปิฎกวัดระฆัง

Image Credit : www.matichon.co.th

www.campus-star.com

Nature

“พืชมเสนมัน” ไร่บริเวณหน้า
เรือนเพาะชำกล้าไม้โตเร็ว ณ
“ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วย
ฮ่องไคร้” อ.ดอยสะเก็ด
จ.เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ต้นมะม่วง
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้

Image Credit : www.manager.co.th

www.campus-star.com

Nature

พิกุล ทรงปลูก
ณ ศูนย์การศึกษา
การพัฒนาพิกุล
ทอง อัน
เนื่องมาจาก
พระราชดำริ

Nature

www.bangkokbiznews.com

หน้าพระตำหนักทรงพรต วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ.2499

Nature

๒๖ ต.ค.๒๕๐๖ ในพระราชกรณียกิจถวายผ้าพระกฐิน ได้ทรงปลูก
ต้นโพธิ์ไว้ ที่บริเวณหน้าพระอุโบสถวัดเทพสังฆาราม พระอาราม
หลวง (วัดเหนือ) จ.กาญจนบุรี

Nature

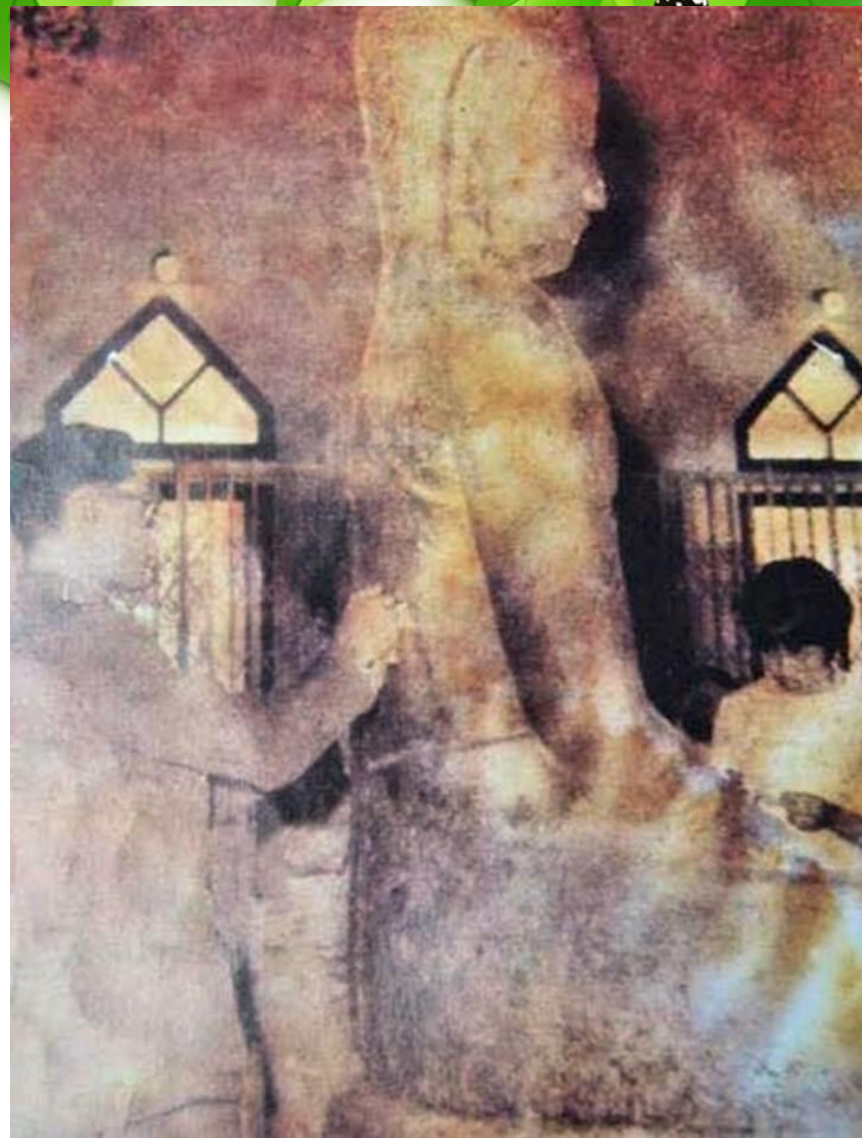

ปิดทองหลังพระ

"การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด... ว่าที่จริงแล้วคนโดยมาก ไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนัก เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น... แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้าไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้"

พระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 25 กรกฎาคม 2506

ภาพ : เฟซบุ๊ก คนไทยรักในหลวง – The King of Thailand
ในหลวงทรงปิดทองหลวงพ่อโสธร จ.ฉะเชิงเทรา

ปิดทองหลังพระ...งานเพาะชำกล้าไม้

- บางส่วนจาก.....บันทึกความทรงจำของ พล.ต.อ.วสิษฐ เดชกุญชร.....

ในคืนวันหนึ่งของปีพ.ศ. ๒๕๑๐ (ยุคในขณะนั้นพันตำรวจโท).....หลังจากได้รับพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแล้ว ในวังไกลกังวล..... ผมจำได้ว่า คืนนั้นผู้ที่โชคดีได้เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานพระจิตรถด้า ...เป็นนายตำรวจ ๘ นาย และนายทหารเรือ ๑ นาย.... พระเจ้าอยู่หัว เสด็จลงมาพร้อมด้วยกลองไล่พระเครื่องในพระหัตถ์ ทรงอยู่ในฉลองพระองค์ชุดลาลอง..... ขณะที่ทรงวางพระลงบนฝ่ามือที่ผมแบรับอยู่นั้น ผมมีความรู้สึกว่าองค์พระร้อนเหมือนเพิ่งออกจากเตา

- ภายหลังเมื่อมีโอกาสกราบบังคมทูลถาม จึงได้ทราบว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระเครื่ององค์นั้น ด้วยการนำเอาวัตถุมงคลหลายชนิดผสมกัน เช่น ดินจากปูชนียสถานต่างๆ ทั่วประเทศ ดอกไม้ที่ประชาชนทูลเกล้าถวายในโอกาสต่างๆ และเส้นพระเจ้า(เส้นผม) ของพระองค์เอง เมื่อผสมกันโดยใช้กาลาเท็กซ์เป็นตัวยึดแล้ว จึงทรงกดลงในพิมพ์ (อ.ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์ ซึ่งต่อมาเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้แกะถวาย) โดยไม่ได้เอาเข้าเตาเผา..... หลังจากที่ได้รับพระราชทานแล้ว ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมราโชวาทมีความว่า....." พระที่ให้ไปนะ ก่อนจะเอาไปบูชา ให้ปิดทองเสียก่อน แต่ให้ปิดเฉพาะข้างหลังพระเท่านั้น " พระราชทานพระบรมราชาธิบายด้วยว่า ที่ให้ปิดทองหลังพระก็เพื่อเตือนตัวเองว่า การทำความดีไม่จำเป็นต้องอวดใคร หรือประกาศให้ใครรู้ให้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่และถือว่าความสำเร็จในการทำหน้าที่เป็นบำเหน็จรางวัลที่สมบูรณ์แล้ว.....

"ปิดทองไปข้างหลังพระเรื่อย ๆ แล้วทอง
จะล้นออกมาที่หน้าพระองค์"

<http://oknation.nationtv.tv/blog/nfedlion/2014/05/05/entry-1>

Nature

ขอขอบคุณสำหรับการรับฟังค่ะ

